

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
INTERNET: <http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/84/99

NASTROJE SPOŁECZNE W MAJU

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MAJ '99

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- ◆ W porównaniu z kwietniem o 5 punktów wzrósł optymizm w ocenie aktualnej sytuacji w kraju. Nadal jednak znacznie więcej osób sądzi, że zmierza ona w złym kierunku (53%), niż wyraża przeciwną opinię (34%).
- ◆ Nieznacznie poprawiły się oceny sytuacji politycznej i gospodarczej (po 3 punkty zmalały odsetki negatywnych opinii). W dalszym ciągu jednak połowa ankietowanych (51%) uważa, że sytuacja gospodarcza jest zła (wobec 12% mających odmienne zdanie na ten temat).
- ◆ Pogorszyły się oceny sytuacji w zakładach pracy respondentów. Zadecydował o tym przede wszystkim spadek zadowolenia z kondycji zakładu pracy wśród pracowników sektora państwowego oraz pracowników spółek o własności prywatnej i państwowej (odpowiednio o 11 i 17 punktów), a także wzrost niezadowolenia wśród pracowników indywidualnych gospodarstw rolnych (o 8 punktów).
- ◆ W stosunku do kwietnia nieco pogorszyły się opinie o warunkach materialnych własnego gospodarstwa domowego (wzrost ocen negatywnych o 3 punkty i spadek pozytywnych o 2 punkty). Obecny wskaźnik warunków materialnych gospodarstw domowych kształtuje się na niższym poziomie niż w analogicznym okresie ubiegłego roku. W maju nie odnotowaliśmy zmian w ocenie poziomu życia respondentów i ich rodzin.
- ◆ Nie zmieniły się prognozy dotyczące ogólnej sytuacji w kraju, sytuacji politycznej i gospodarczej, kondycji zakładów pracy oraz warunków życia rodzin. W przewidywaniu rozwoju ogólnej sytuacji w Polsce pesymiści nadal ponad dwukrotnie przeważają nad optymistami (odpowiednio 35% i 16%).

Utrzymująca się od kilku miesięcy tendencja do pogarszania się nastrojów społecznych została zahamowana w kwietniu. Mimo że większość wskaźników sondażowych nadal pozostaje na niskim poziomie, w maju możemy mówić o oznakach poprawy nastrojów¹.

OCENY

W tym miesiącu odnotowaliśmy 5-punktowy wzrost odsetka pozytywnych opinii o ogólnym kierunku rozwoju sytuacji w kraju. Nadal jednak wyraźnie przeważają oceny negatywne.

Tabela 1

Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?	Wskazania respondentów według terminów badań											
	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
	'98							'99				
	w procentach											
W dobrym	40	40	39	42	45	43	40	38	33	28	29	34
W złym	43	40	43	40	34	39	42	45	54	56	54	53
Trudno powiedzieć	17	20	18	18	21	18	18	18	13	16	17	13

W większości grup społecznych i zawodowych dominuje krytycyzm. Szczególnie krytyczni są rolnicy, z których trzy czwarte (76%) negatywnie ocenia kierunek rozwoju sytuacji w kraju.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (108), 6-12 maja '99, reprezentatywna próba losowo-adresowa dorosłej ludności Polski (N=1074).

Spośród nielicznych grup, w których pozytywne oceny kierunku rozwoju sytuacji w Polsce przeważają nad negatywnymi, należy wymienić przede wszystkim osoby pracujące na własny rachunek (50% opinii pozytywnych), przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji (46%) oraz młodzież do 24 lat, zwłaszcza uczniów i studentów (57%). Ogólnie rzecz biorąc, im wyższe wykształcenie i lepsza ocena własnych warunków materialnych, tym większy odsetek badanych aprobuje kierunek rozwoju sytuacji w kraju i tym mniejsza liczba osób ocenia go negatywnie.

Opinie o kierunku rozwoju sytuacji w Polsce wykazują związek z orientacją polityczną ankietowanych oraz ich sympatiami partyjnymi. Pozytywnie ocenia go połowa respondentów o poglądach prawicowych (51%), jedna trzecia deklarujących orientację centrową (33%) i ponad jedna czwarta identyfikujących się z lewicą (27%). Wśród tych ostatnich niezadowolenie z kierunku rozwoju sytuacji w kraju (61%) znacznie przeważa nad zadowoleniem (27%).

Wśród zwolenników ugrupowań tworzących obecną koalicję rządową dominują pozytywne oceny rozwoju sytuacji w Polsce, natomiast w potencjalnych elektoratach partii opozycyjnych - negatywne.

Tabela 2

Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Ocena kierunku rozwoju sytuacji w kraju											
	dobry				zły				Trudno powiedzieć			
	II '99	III '99	IV '99	V '99	II '99	III '99	IV '99	V '99	II '99	III '99	IV '99	V '99
	w procentach											
UW	77	68	62	73	11	22	22	14	12	10	16	13
AWS	55	63	55	58	30	23	28	30	14	14	17	12
SLD	29	20	17	35	58	74	67	54	13	6	16	11
PSL	16	13	32	22	74	76	58	70	10	11	9	8
Niezdecydowani	21	23	26	29	57	43	54	52	22	34	20	19
Nie zamierzający głosować	23	19	29	23	64	63	54	62	13	18	17	14

W ciągu ostatniego miesiąca poprawiły się opinie o kierunku rozwoju sytuacji w kraju przede wszystkim wśród zwolenników UW (znacznie wzrósł odsetek ocen pozytywnych, jednocześnie zaś zmalała liczba negatywnych), natomiast wśród sympatyków AWS oceny pozostały na tym samym poziomie. Zmiany opinii, jakie odnotowaliśmy w elektoratach partii opozycyjnych, są zróżnicowane: zwolennicy SLD zdecydowanie lepiej niż w kwietniu oceniają kierunek rozwoju sytuacji w kraju (dwukrotny wzrost odsetka ocen pozytywnych i 13-punktowy spadek negatywnych), natomiast potencjalni wyborcy PSL - gorzej niż miesiąc temu.

Nieco poprawiła się ocena sytuacji politycznej w Polsce, co wyraża się w niewielkim 3-punktowym spadku odsetka ocen negatywnych. Nadal jednak więcej ankietowanych uważa, że sytuacja polityczna w Polsce jest zła (34%), niż ocenia, że dobra (13%), a największa grupa (41%) określa ją jako przeciętną („ani dobra, ani zła”).

Tabela 3

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
	‘98							‘99				
	w procentach											
- dobra	13	14	13	14	17	16	14	14	10	10	12	13
- ani dobra, ani zła	42	43	46	46	46	47	45	47	40	41	41	41
- zła	31	30	28	27	24	24	30	26	38	37	37	34
Trudno powiedzieć	14	12	13	13	13	13	11	13	11	12	10	12

Ocena sytuacji politycznej wykazuje związek z identyfikacją polityczną badanych. Wśród osób deklarujących poglądy prawicowe oraz centrowe dominuje opinia, że obecna sytuacja polityczna jest „ani dobra, ani zła” (odpowiednio: 42% i 46%), natomiast wśród utożsamiających się z lewicą największa grupa (46%) ocenia ją negatywnie.

Podobna prawidłowość występuje w rozkładzie opinii w potencjalnych elektoratach partyjnych. Sytuację polityczną najlepiej oceniają wyborcy ugrupowań koalicyjnych, ale największa ich część określa ją jako przeciętną („ani dobra, ani zła”). W elektoratach partii opozycyjnych przeważa krytycyzm w ocenie sytuacji politycznej.

Tabela 4

Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Ocena sytuacji politycznej			
	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć
	w procentach			
UW	34	36	16	14
AWS	24	46	23	7
SLD	14	38	43	5
PSL	12	39	43	6
Niezdecydowani	9	39	22	30
Nie zamierzający głosować	7	40	38	15

Mimo utrzymywania się od kilku miesięcy niekorzystnych ocen sytuacji gospodarczej, w maju odnotowaliśmy nieznaczny spadek odsetka opinii negatywnych (o 3 punkty). Nadal jednak połowa ankietowanych (51%) ocenia, że sytuacja gospodarcza w Polsce jest zła, a jedna trzecia (32%) określa ją jako przeciętną („ani dobra, ani zła”).

Tabela 5

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
	‘98							‘99				
	w procentach											
– dobra	20	19	18	19	20	19	17	17	14	10	10	12
– ani dobra, ani zła	38	34	32	38	38	36	36	38	33	32	32	32
– zła	35	39	43	37	36	39	41	39	49	53	54	51
Trudno powiedzieć	7	8	7	6	6	6	5	6	5	5	4	4

W ciągu ostatniego miesiąca pogorszyły się opinie o sytuacji w zakładach pracy (spadek odsetka ocen pozytywnych o 6 punktów, wzrost negatywnych o 2 punkty). O tym pogorszeniu zadecydował przede wszystkim spadek ocen pozytywnych wśród pracowników sektora państwowego (o 11 punktów) oraz osób pracujących w spółkach o własności prywatnej i państwowej (o 17 punktów), a także wzrost ocen negatywnych wśród pracujących w indywidualnych gospodarstwach rolnych (o 8 punktów).

Tabela 6

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
	'98						'99					
	w procentach											
Respondenci aktywni zawodowo (ogółem)												
N=	577	567	541	561	569	546	572	619	555	545	581	584
– dobra	44	38	39	35	35	32	34	34	32	29	34	28
– ani dobra, ani zła	25	28	26	28	28	27	24	31	30	30	29	33
– zła	30	32	30	34	35	38	38	33	36	37	36	38
Trudno powiedzieć	1	2	5	3	2	3	4	2	2	3	1	1
Pracownicy sfery budżetowej												
– dobra	-	-	-	-	31	30	29	31	32	30	29	28
– ani dobra, ani zła	-	-	-	-	23	23	27	30	27	30	29	31
– zła	-	-	-	-	42	46	41	32	38	39	40	39
Trudno powiedzieć	-	-	-	-	4	1	3	6	3	1	2	1
Pracownicy sektora państwowego, publicznego												
– dobra	-	-	-	-	32	34	28	28	24	21	38	27
– ani dobra, ani zła	-	-	-	-	31	27	27	38	34	34	22	32
– zła	-	-	-	-	36	36	45	31	42	42	39	42
Trudno powiedzieć	-	-	-	-	1	3	0	4	0	2	1	0
Pracujący w spółkach o własności prywatnej i państwowej												
– dobra	-	-	-	-	36	46	36	44	44	41	46	29
– ani dobra, ani zła	-	-	-	-	32	25	33	25	26	21	26	43
– zła	-	-	-	-	32	27	29	31	27	33	26	26
Trudno powiedzieć	-	-	-	-	0	2	1	0	3	5	1	1
Pracujący w sektorze prywatnym poza rolnictwem												
– dobra	-	-	-	-	54	38	54	47	40	39	38	38
– ani dobra, ani zła	-	-	-	-	30	40	23	32	39	38	36	35
– zła	-	-	-	-	15	22	19	19	20	21	24	25
Trudno powiedzieć	-	-	-	-	1	0	4	2	1	2	1	2
Pracujący w indywidualnych gospodarstwach rolnych												
– dobra	-	-	-	-	-	3	1	3	5	3	3	7
– ani dobra, ani zła	-	-	-	-	-	9	13	26	9	14	28	16
– zła	-	-	-	-	-	86	82	71	82	80	69	77
Trudno powiedzieć	-	-	-	-	-	1	4	0	4	3	0	0

W porównaniu z kwietniem nieznacznie pogorszyły się opinie o warunkach materialnych własnego gospodarstwa domowego (wzrost odsetka ocen złych o 3 punkty i spadek dobrych o 2 punkty). Obecny wskaźnik warunków materialnych gospodarstw domowych kształtuje się na niższym poziomie niż w analogicznym okresie ubiegłego roku.

Tabela 7

Jak Pan(i) ocenia obecne warunki materialne swojego gospodarstwa domowego? Czy są one:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	III	IV	V
	'98						'99					
	w procentach											
- dobre	29	26	27	24	26	27	28	26	22	22	25	23
- ani dobre, ani złe	44	47	47	48	44	46	46	46	51	43	45	44
- złe	27	28	26	28	30	26	27	28	28	35	30	33

Nie zmieniła się ocena ogólnego poziomu życia respondentów i ich rodzin. Podobnie jak przed miesiącem, jedna czwarta ankietowanych deklaruje, że im i ich rodzinom żyje się dobrze, zbliżony odsetek uważa, że źle (23%), a największa grupa (52%) określa warunki życia swojej rodziny jako przeciętne (ani dobre, ani złe).

Tabela 8

Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
	'98						'99					
	w procentach											
- dobrze	26	28	25	26	27	26	23	22	22	22	26	25
- ani dobrze, ani źle	53	51	54	50	53	55	54	55	53	50	51	52
- źle	21	21	21	24	20	19	22	23	25	27	23	23
Trudno powiedzieć	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0

Można powiedzieć, że wskaźnik ogólnego poziomu życia rodzin wykazuje dużą stabilność.

PROGNOZY

W porównaniu z kwietniem nie zmieniły się wskaźniki dotyczące prognoz na najbliższy rok. W przewidywaniu rozwoju ogólnej sytuacji w Polsce pesymiści (35%) ponad dwukrotnie przeważają nad optymistami (16%), a największa część badanych (41%) nie prognozuje zmian. Opinie takie utrzymują się już trzeci miesiąc.

Tabela 9

Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?	Wskazania respondentów według terminów badań											
	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
	'98							'99				
	w procentach											
Poprawi się	18	21	19	19	22	20	17	19	19	15	14	16
Nie zmieni się	50	50	50	48	50	47	45	40	38	41	42	41
Pogorszy się	22	19	21	24	18	24	28	34	34	38	35	35
Trudno powiedzieć	9	9	10	9	10	9	10	7	9	6	9	7

Przewagę pesymistów nad optymistami rejestrujemy niemal we wszystkich grupach demograficznych i zawodowych. Na uwagę zasługuje postawa rolników, którzy są szczególnie krytyczni w ocenie aktualnej sytuacji w Polsce (76%), jednocześnie zaś najczęściej przewidują dalsze jej pogorszenie (53%). Tylko co dziewiąty rolnik (11%) uważa, że w ciągu najbliższego roku ogólna sytuacja w kraju się poprawi.

Pesymizmem w prognozowaniu rozwoju sytuacji w Polsce wyróżniają się również osoby o poglądach lewicowych (45%). Znajduje to potwierdzenie w opiniach potencjalnych elektoratów partii i ugrupowań. Ponad dwie piąte (po 45%) przyszłych wyborców SLD i PSL przewiduje pogorszenie sytuacji w Polsce, a tylko nieliczni - jej poprawę (odpowiednio: 10% i 7%). W porównaniu z kwietniem w elektoratach obu tych partii odnotowaliśmy 10-punktowy wzrost pesymizmu.

Tabela 10

Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Prognoza ogólnej sytuacji w kraju											
	poprawa			bez zmian			pogorszenie			Trudno powiedzieć		
	w procentach											
	III '99	IV '99	V '99	III '99	IV '99	V '99	III '99	IV '99	V '99	III '99	IV '99	V '99
AWS	33	31	24	40	45	53	22	15	17	5	9	6
PSL	4	9	7	36	51	46	53	35	45	7	5	2
SLD	9	7	10	37	52	37	48	35	45	6	5	8
UW	20	28	38	44	46	43	30	22	16	6	5	3
Niezdecydowani	17	10	17	38	37	36	30	38	36	15	15	11
Nie zamierzający głosować	11	12	12	42	36	41	40	40	39	7	12	8

Jeśli chodzi o prognozę ogólnej sytuacji w Polsce w ciągu najbliższego roku, to największymi optymistami są zwolennicy UW (38%). Warto też dodać, że w elektoracie tej partii po raz kolejny rejestrujemy wzrost nadziei na poprawę sytuacji w kraju i spadek obaw przed jej pogorszeniem. Wprawdzie wśród sympatyków AWS optymiści (24%) nadal przeważają nad pesymistami (17%), jednak w porównaniu z kwietniem przewaga ta znacznie zmalą.

W stosunku do poprzedniego pomiaru nie zmieniły się też prognozy dotyczące pozostałych dziedzin życia publicznego: sytuacji politycznej, gospodarczej, kondycji zakładów pracy oraz warunków życia rodzin.

Tabela 11

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja polityczna w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
	'98						'99					
	w procentach											
- poprawi się	16	19	18	19	20	14	16	15	16	14	14	12
- nie zmieni się	50	53	52	50	53	56	55	53	48	51	53	54
- pogorszy się	17	11	14	13	12	13	15	17	20	19	17	18
Trudno powiedzieć	17	18	16	18	15	17	14	14	16	16	16	16

Podobnie jak przed miesiącem, ponad połowa ankietowanych (54%) uważa, że w najbliższej przyszłości sytuacja polityczna w Polsce się nie zmieni, a pesymiści w tym względzie nieznacznie przeważają nad optymistami (odpowiednio 18% i 12%). Nie uległy również zmianie prognozy dotyczące sytuacji gospodarczej. Nadal więcej badanych przewiduje jej pogorszenie (25%) niż poprawę (17%), a największa część (46%) sądzi, że w ciągu najbliższego roku sytuacja gospodarcza się nie zmieni.

Tabela 12

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja gospodarcza w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
	'98							'99				
	w procentach											
– poprawi się	23	25	24	24	24	21	23	21	21	16	16	17
– nie zmieni się	48	48	46	45	47	47	41	43	41	42	48	46
– pogorszy się	17	13	16	17	17	19	24	25	27	29	25	25
Trudno powiedzieć	12	14	14	13	13	13	11	11	11	13	11	12

Od dłuższego czasu stabilne są prognozy ogółu osób aktywnych zawodowo dotyczące sytuacji w ich zakładach pracy (por. tab. 14). Odsetek respondentów, którzy obawiają się zmian na gorsze (27%), przeważa nad liczbą badanych spodziewających się poprawy sytuacji (19%).

Stabilne pozostają również przewidywania odnoszące się do warunków życia rodzin: większy odsetek badanych obawia się ich pogorszenia (25%), niż oczekuje poprawy (17%), a najliczniejsza grupa (46%) sądzi, że za rok im i ich rodzinom będzie się żyło tak samo jak obecnie.

Tabela 13

Jak Pan(i) sądzi, czy za rok Panu(i) i Pana(i) rodzinnie będzie się żyło:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
	'98							'99				
	w procentach											
– lepiej	20	19	19	18	21	19	20	20	19	18	17	17
– tak samo	50	48	50	45	47	49	43	44	48	41	48	46
– gorzej	19	20	19	24	19	20	25	25	22	28	24	25
Trudno powiedzieć	11	13	12	13	13	12	12	11	11	13	12	12

Tabela 14

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V
	'98						'99					
	w procentach											
Respondenci aktywni zawodowo (ogółem)												
N=	581	570	546	558	578	552	573	623	558	547	591	582
- poprawi się	26	22	24	20	21	18	22	22	20	18	19	19
- pozostanie bez zmian	46	46	44	46	42	46	39	41	46	45	45	43
- pogorszy się	19	19	17	22	22	25	29	25	26	25	26	27
Trudno powiedzieć	9	14	16	12	16	11	11	12	9	12	10	11
Pracownicy sfery budżetowej												
- poprawi się	-	-	-	-	17	14	24	20	15	15	16	17
- pozostanie bez zmian	-	-	-	-	43	54	42	37	46	47	46	49
- pogorszy się	-	-	-	-	22	27	25	27	29	26	31	27
Trudno powiedzieć	-	-	-	-	18	6	9	16	9	12	7	6
Pracownicy sektora państwowego, publicznego												
- poprawi się	-	-	-	-	19	18	10	22	16	18	14	15
- pozostanie bez zmian	-	-	-	-	33	48	34	37	47	36	46	43
- pogorszy się	-	-	-	-	30	23	44	25	26	36	34	31
Trudno powiedzieć	-	-	-	-	18	11	12	16	11	11	6	11
Pracujący w spółkach o własności prywatnej i państwowej												
- poprawi się	-	-	-	-	18	28	22	28	26	17	30	22
- pozostanie bez zmian	-	-	-	-	48	39	33	46	42	47	38	44
- pogorszy się	-	-	-	-	25	15	30	20	24	24	20	25
Trudno powiedzieć	-	-	-	-	9	18	14	6	9	11	12	10
Pracujący w sektorze prywatnym poza rolnictwem												
- poprawi się	-	-	-	-	35	24	33	28	25	23	24	29
- pozostanie bez zmian	-	-	-	-	42	51	45	51	56	52	49	41
- pogorszy się	-	-	-	-	9	16	12	11	13	13	15	19
Trudno powiedzieć	-	-	-	-	14	10	10	10	6	12	11	11
Pracujący w indywidualnych gospodarstwach rolnych												
- poprawi się	-	-	-	-	-	6	6	3	5	9	11	1
- pozostanie bez zmian	-	-	-	-	-	27	33	27	24	43	31	39
- pogorszy się	-	-	-	-	-	57	56	63	64	36	39	41
Trudno powiedzieć	-	-	-	-	-	10	5	7	7	12	18	19

Po odnotowanym w kwietniu zahamowaniu tendencji do pogarszania się nastrojów społecznych, w maju zaznaczyła się niewielka ich poprawa. Wyraża się ona we wzroście optymizmu w ocenie ogólnej sytuacji w kraju oraz w nieznacznym spadku odsetka negatywnych opinii o sytuacji politycznej i gospodarczej. Jednocześnie oceny sytuacji w zakładach pracy oraz warunków materialnych gospodarstw domowych, po kwietniowej poprawie, powróciły do poziomu z marca.

W ciągu ostatniego miesiąca w zasadzie nie zmieniły się wskaźniki dotyczące prognoz na najbliższy rok. Podobnie jak w marcu i kwietniu, w przewidywaniu rozwoju ogólnej sytuacji w Polsce pesymiści ponad dwukrotnie przeważają nad optymistami, a największa grupa ankietowanych nie przewiduje zmian. Prognozy dotyczące pozostałych dziedzin życia publicznego - sytuacji politycznej, gospodarczej, kondycji zakładów pracy oraz warunków życia rodzin - pozostały na poziomie z kwietnia.

Opracowała

Macieja FALKOWSKA

A N E K S

Tabela 1. Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?

(%)

	W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	34	53	13	1074
Płeć				
Mężczyźni	37	53	11	509
Kobiety	31	53	16	565
Wiek				
18-24 lat	47	41	12	154
25-34	38	49	13	190
35-44	29	56	15	211
45-54	34	59	7	211
55-64	33	51	15	137
65 lat i więcej	26	57	18	171
Miejsce zamieszkania				
Wieś	26	61	13	391
Miasto do 20 tys.	28	58	14	126
20 - 100 tys.	33	52	14	210
101 - 500 tys.	45	40	15	213
501 tys.i więcej mieszk.	47	45	9	134
Wykształcenie				
Podstawowe	23	62	15	313
Zasadnicze zawodowe	34	54	12	264
Średnie	40	47	13	400
Wyższe	47	42	11	98
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	46	40	14	79
Prac.umysł.niż.szczębla	42	41	17	109
Pracownicy fiz.- umysł.	31	58	11	94
Robotnicy wykwalifikowani	31	48	20	118
Robotnicy niewykwalifik.	24	53	23	40
Rolnicy	16	76	8	64
Pracujący na własny rach.	50	43	7	50
Bierni zawodowo				
Renciści	26	60	14	112
Emeryci	30	54	16	195
Uczniowie i studenci	57	36	6	71
Bezrobotni	31	64	5	89
Gospodynie domowe i inni	31	62	7	52
Pracuje w:				
sferze budżetowej	32	48	21	123
sekt. państw., publicznym	39	49	12	112
sp. wiaśc. pryw. i państwa	37	47	16	102
sekt. pryw. poza rolnict.	42	48	9	169
prywatnym gosp. rolnym	15	74	11	73
Dochody na jedną osobę				
Do 275 zł	18	75	7	172
276 - 399	24	60	16	131
400 - 549	35	50	15	253
550 - 799	38	47	15	155
Powyżej 799 zł	54	35	12	152
Ocena własnych war. mater.				
Złe	20	67	13	359
Średnie	34	51	15	467
Dobre	53	36	10	248
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	26	53	21	73
Raz w tygodniu	34	55	12	541
1-2 razy w miesiącu	39	49	12	163
Kilka razy w roku	33	55	12	193
W ogóle nie uczestniczy	37	45	18	102
Poglądy polityczne				
Lewica	27	61	12	285
Centrum	33	57	10	267
Prawica	51	34	14	289
Trudno powiedzieć	23	60	17	230

Tabela 2. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:

	(%)				
	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	13	41	34	12	1074
Płeć					
Mężczyźni	15	40	39	7	509
Kobiety	11	41	30	18	565
Wiek					
18-24 lat	17	47	28	9	154
25-34	17	43	30	10	190
35-44	11	38	38	13	211
45-54	8	40	41	11	211
55-64	10	39	40	11	137
65 lat i więcej	13	38	27	21	171
Miejsce zamieszkania					
Wieś	11	35	35	19	391
Miasto do 20 tys.	12	46	32	9	126
20 - 100 tys.	10	43	38	9	210
101 - 500 tys.	17	42	29	11	213
501 tys.i więcej mieszk.	15	44	36	5	134
Wykształcenie					
Podstawowe	11	35	33	20	313
Zasadnicze zawodowe	16	36	36	12	264
Średnie	11	46	34	9	400
Wyższe	14	46	36	4	98
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	13	55	31	1	79
Prac.umysł.niż.szczebła	11	45	33	12	109
Pracownicy fiz.-umysł.	13	54	28	6	94
Robotnicy wykwalifikowani	19	38	36	7	118
Robotnicy niewykwalifik.	10	36	24	31	40
Rolnicy	0	23	61	15	64
Pracujący na własny rach.	15	36	43	6	50
Bierni zawodowo					
Renciści	13	35	35	17	112
Emeryci	12	38	35	15	195
Uczniowie i studenci	18	49	23	10	71
Bezrobotni	10	39	39	12	89
Gospodynie domowe i inni	14	35	21	30	52
Pracuje w:					
sferze budżetowej	12	53	27	8	123
sekt. państw.,publicznym	15	43	30	12	112
sp. właśc. pryw. i państwa	14	33	44	9	102
sekt. pryw. poza rolnict.	12	45	34	9	169
prywatnym gosp. rolnym	5	23	58	15	73
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	6	40	37	17	172
276 - 399	14	42	32	13	131
400 - 549	10	47	35	9	253
550 - 799	17	40	31	12	155
Powyżej 799 zł	17	42	31	10	152
Ocena własnych war. mater.					
Złe	8	36	41	15	359
Średnie	12	44	33	11	467
Dobre	20	40	27	13	248
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	12	31	40	18	73
Raz w tygodniu	13	41	33	14	541
1-2 razy w miesiącu	13	43	32	12	163
Kilka razy w roku	12	42	36	10	193
W ogóle nie uczestniczy	11	39	41	9	102
Poglądy polityczne					
Lewica	10	37	46	7	285
Centrum	11	46	35	8	267
Prawica	22	42	27	9	289
Trudno powiedzieć	6	37	28	29	230

Tabela 3. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce? Czy jest ona:

(%)

	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	12	32	51	4	1074
Płeć					
Mężczyźni	15	31	52	2	509
Kobiety	10	33	50	7	565
Wiek					
18-24 lat	14	37	44	5	154
25-34	17	34	48	0	190
35-44	11	34	52	2	211
45-54	15	30	52	4	211
55-64	11	30	53	7	137
65 lat i więcej	5	28	56	11	171
Miejsce zamieszkania					
Wieś	6	27	63	5	391
Miasto do 20 tys.	9	37	50	3	126
20 - 100 tys.	14	35	47	4	210
101 - 500 tys.	19	36	39	5	213
501 tys.i więcej mieszk.	22	33	42	3	134
Wykształcenie					
Podstawowe	6	28	58	9	313
Zasadnicze zawodowe	11	31	54	4	264
Średnie	15	36	47	2	400
Wyższe	28	34	36	2	98
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	29	40	31	1	79
Prac.umysł.niż.szczebła	18	33	46	3	109
Pracownicy fiz.-umysł.	16	31	51	2	94
Robotnicy wykwalifikowani	14	36	50	0	118
Robotnicy ni wykwalifik.	7	31	51	11	40
Rolnicy	3	15	83	0	64
Pracujący na własny rach.	35	21	40	4	50
Bierni zawodowo					
Renciści	6	27	55	12	112
Emeryci	6	32	56	7	195
Uczniowie i studenci	13	45	37	5	71
Bezrobotni	5	31	62	1	89
Gospodynie domowe i inni	7	45	38	10	52
Pracuje w:					
sferze budżetowej	16	41	42	1	123
sekt. państw.,publicznym	20	28	48	4	112
sp. właśc. pryw. i państwa	22	35	41	2	102
sekt. pryw. poza rolnict.	18	30	48	3	169
prywatnym gosp. rolnym	6	11	82	1	73
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	6	34	56	5	172
276 - 399	10	26	60	4	131
400 - 549	11	35	52	2	253
550 - 799	18	31	44	6	155
Powyżej 799 zł	22	38	32	8	152
Ocena własnych war. mater.					
Złe	6	30	60	5	359
Średnie	9	35	52	4	467
Dobre	29	31	35	5	248
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	7	34	51	7	73
Raz w tygodniu	11	33	51	4	541
1-2 razy w miesiącu	13	30	54	3	163
Kilka razy w roku	13	32	52	3	193
W ogóle nie uczestniczy	21	28	42	10	102
Poglądy polityczne					
Lewica	10	32	56	2	285
Centrum	11	35	52	2	267
Prawica	23	32	42	3	289
Trudno powiedzieć	4	29	55	12	230

Tabela 4. Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?

(%)

	Poprawi się	Nie zmieni się	Pogorszy się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	16	41	35	7	1074
Płeć					
Mężczyźni	16	41	37	6	509
Kobiety	16	42	34	9	565
Wiek					
18-24 lat	21	48	28	3	154
25-34	15	43	35	7	190
35-44	18	44	33	5	211
45-54	10	41	45	4	211
55-64	14	41	38	7	137
65 lat i więcej	18	33	31	19	171
Miejsce zamieszkania					
Wieś	12	38	42	8	391
Miasto do 20 tys.	14	42	34	10	126
20 - 100 tys.	17	39	37	7	210
101 - 500 tys.	19	48	28	6	213
501 tys. i więcej mieszk.	22	46	27	5	134
Wykształcenie					
Podstawowe	12	36	38	15	313
Zasadnicze zawodowe	17	43	37	4	264
Średnie	19	44	34	4	400
Wyższe	15	48	30	7	98
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	16	54	26	4	79
Prac. umysł. niż. szczebla	23	53	23	1	109
Pracownicy fiz. - umysł.	14	45	38	3	94
Robotnicy wykwalifikowani	15	46	35	5	118
Robotnicy niewykwalifik.	14	33	43	10	40
Rolnicy	11	27	53	9	64
Pracujący na własny rach.	18	38	35	9	50
Bierni zawodowo					
Renciści	12	35	43	10	112
Emeryci	16	38	33	14	195
Uczniowie i studenci	23	50	26	1	71
Bezrobotni	14	37	41	8	89
Gospodynie domowe i inni	17	36	39	9	52
Pracuje w:					
sferze budżetowej	19	51	27	4	123
sekt. państw., publicznym	16	39	43	1	112
sp. właśc. pryw. i państwa	18	49	30	3	102
sekt. pryw. poza rolnict.	13	45	35	7	169
prywatnym gosp. rolnym	10	26	53	11	73
Dochody na jedną osobę					
Do 275 zł	9	33	49	9	172
276 - 399	15	41	36	9	131
400 - 549	11	49	33	7	253
550 - 799	23	44	27	6	155
Powyżej 799 zł	23	44	27	7	152
Ocena własnych war. mater.					
Źłe	9	37	47	8	359
Średnie	18	44	30	8	467
Dobre	22	44	28	6	248
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	17	46	33	5	73
Raz w tygodniu	15	42	35	8	541
1-2 razy w miesiącu	18	42	33	7	163
Kilka razy w roku	14	42	39	5	193
W ogóle nie uczestniczy	20	31	37	11	102
Poglądy polityczne					
Lewica	13	35	45	7	285
Centrum	14	47	38	2	267
Prawica	25	46	23	6	289
Trudno powiedzieć	12	38	35	15	230